

Čítajte mi od malička.../ READ TO ME FROM CHILDHOOD

Z psychologických výskumov a výskumov teórií čítania vyplýva, že čítanie je zložitý, komplexný, dynamicky sa meniaci psychologický proces, ktorý sa skladá z množstva komponentov tvoriacich hierarchickú štruktúru, ktorá sa v čase dynamicky mení. Čítanie nielen podporuje kognitívne schopnosti človeka, ale aj zlepšuje duševné zdravie detí, zvyšuje sebavedomie a znižuje šancu na rozvoj depresie alebo demencie. V poslednom čase sa často skloňuje pojem čitateľská gramotnosť. Ide o komplexný súbor čitateľských zručností potrebných na efektívnu prácu s textom. Cieľom rozvíjania čitateľskej gramotnosti je taký čitateľ, ktorý disponuje čitateľskými kompetenciami, ktoré mu umožňujú pracovať s rozličnými druhmi textov používaných na rôzne účely. Pojem vznikol prekladom anglického literacy, reading literacy. Dnes sa s ním stretávame nielen v odbornej literatúre, ale **postupne sa udomácňuje v školskom prostredí i mimo neho**, v plánoch knižníc i v rozhlase, televízii, dennej tlači.

Školský rok 2016/2017 bol vyhlásený za Rok čitateľskej gramotnosti.

Výskumy čitateľskej gramotnosti PIRLS a PISA už viac ako desaťročie poukazujú na skutočnosť, že naše deti výrazne zaostávajú v týchto kompetenciách. Začínať s rozvojom tejto gramotnosti až v škole je však už neskoro, resp. lepšou cestou sa ukazuje budovať v deťoch vzťah ku knihám už od narodenia. Maličké bábätko vníma hovorené slovo, postupne sa učí porozumieť počutému a v mozgu dieťaťa sa vytvárajú mentálne obrazy rozprávaného príbehu.

Nielen medzi knihovníckou komunitou, ale aj medzi mladými mamičkami, ktoré sa tešia na svoje dieťaťko, sa často hovorí o dôležitosti čítania už maličkým bábätkám, resp. už v prenatálnom období. Väzba, ktorá sa rozvíja medzi matkou a dieťaťom po narodení, je pokračovaním vzťahu, ktorý bol vytvorený v prenatálnom období.

Podporou čítania v rodine sme chceli aj my pripomenúť rodičom, aké významné miesto má kniha a čítanie vo vývoji ich dieťaťa. Veľkou inšpiráciou bolo Škótsko, ktoré dáva zdarma každému dieťaťu preukaz do knižnice v mieste bydliska, resp. knižnice dostávajú od vlády dotácie na podporu vzdelávania.

V roku 2016 sme začali s projektom na podporu rodinného čítania a rozvoj čitateľskej gramotnosti **Môj prvý čitateľský preukaz**. Projekt sme začali realizovať v spolupráci s občianskym združením Milujem knihy/Amo libris a s veľkým pochopením sme sa stretli aj v miestnej samospráve. Mestská časť Bratislava-Staré Mesto prispela na vydanie publikácie pre rodičov maličkých detí Krok za krokom k čítateľstvu, ktorej autorkou je uznávaná odborníčka na čitateľskú gramotnosť a prácu s detským čitateľom PhDr. Ľudmila Hrdináková. Publikácia obsahuje cenné rady pre rodičov ako s dieťaťom čítať od narodenia až po vek troch rokov.

Stretli sme sa s veľkým pochopením a podporou u starostu a mestskej časti a od roku 2016 darujeme novorodencom, ktorých aspoň jeden z rodičov je Staromešťan, teda má trvalý pobyt v mestskej časti Staré Mesto, čitateľský preukaz do Staromestskej knižnice, ktorý je platný až do ich nástupu na povinnú školskú dochádzku. Prvý čitateľský preukaz spolu s knižným balíčkom dostávajú deti pri slávnostnom uvítaní do života v Zichyho paláci alebo na stretnutí rodičov a detí so starostom a zástupcami miestnej samosprávy v Staromestskej sieni v budove Miestneho úradu Bratislava-Staré Mesto, kde si prídu vyzdvihnúť finančnú podporu pre deti narodené v mestskej časti.

Knižný balíček obsahuje okrem preukazu propagačné materiály o Staromestskej knižnici, leporelo (dar mestskej časti) a publikáciu Krok za krokom k čítateľstvu. Čitateľský preukaz je v podstate rodinným čitateľským preukazom. Aby ho mohli využívať, je potrebné osobne navštíviť ktorúkoľvek pobočku Staromestskej knižnice a preukaz aktivovať. Rodičia si naň môžu vypožičať knihy súvisiace s výchovou detí a, samozrejme, knihy pre svoje dieťa. Doteraz sme odovzdali 208 čitateľských preukazov. Rodičia sú na stretnutí milo prekvapení a reagujú pozitívne na túto našu aktivitu.

Za tento projekt sme získali výročné ocenenie Slovenskej asociácie knižníc za významný čin roka - **SAKAČIK 2016**. Cenu prebrala riaditeľka knižnice na slávnostnom otvorení TSK 2016

13. marca 2017 v Prešove. Okrem diplomu a plakety získala knižnica v zmysle štatútu súťaže i finančnú čiastku 650 € účelovo viazanú na nákup kníh a od partnera TSK vydavateľstva Martinus.sk poukážku na nákup kníh v hodnote 100 €. Veľmi by nás potešilo, keby náš projekt našiel ďalších nasledovateľov z radov slovenských knižníc.

*PhDr. Jaroslava Lesayová
Staromestská knižnica, Bratislava
lesayova@starlib.sk
Fotografie: autorka*

Starosta, zástupkyňa starostu a mamička s knižným balíčkom

Riaditeľka knižnice odovzdáva knižný balíček mamičke

Šťastní rodičia

In *Bulletin SAK*, 2017, roč. 2017, č. 2, s. 36-38.